

2. Кізима Т. Проблеми вдосконалення бюджетної політики держави в контексті фіскальної децентралізації / Т. Кізима, З. Лободіна // Світ фінансів. – 2016. – Випуск 4 (49). – С. 7–19.

3. Лист Міністерства фінансів України «Щодо схвалення Урядом проекту державного бюджету на 2017 рік, підготовленого до другого читання» від 8.11.2016 року № 31-05110-14-21/31634.

4. Лободіна З. Міжбюджетні трансферти: реалії надання та шляхи удосконалення в контексті зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування / З. Лободіна // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 7. – С. 23–25.

Масний Віталій
ст. гр. ФУПОМ-22
Тернопільський національний економічний університет
etella73@gmail.com
Науковий керівник – к.е.н., доцент Карпишин Н. І.

ДЖЕРЕЛА ТА ФОРМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Збереження навколишнього середовища, забезпечення екологічної безпеки, захист здоров'я і життя населення від негативного впливу господарської та іншої діяльності є одним із важливіших елементів політичної та економічної стабільності держави. Із розвитком економічних відносин питання охорони навколишнього середовища перетворилось у серйозну проблему. Успішне розв'язання цієї проблеми безпосередньо залежить від ефективності формування фінансових ресурсів на природоохоронні цілі та від дієвості форм і методів фінансового забезпечення природокористування.

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 42) визначено, що в Україні фінансування екологічних заходів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України і місцевих бюджетів; коштів підприємств, установ та організацій; фондів охорони навколишнього природного середовища; добровільних внесків та інших коштів [1].

Фінансове забезпечення – це законодавчо встановлена система джерел і форм фінансування охорони навколишнього природного середовища [2].

Метою фінансового забезпечення охорони навколишнього природного середовища є забезпечення екологічних потреб у фінансових ресурсах для поліпшення екологічної ситуації у державі, регіонах, на місцях, а основними завданнями: 1) забезпечення економічних і

управлінських можливостей держави та суб'єктів господарювання для покращення екологічної ситуації; 2) забезпечення цільового використання екологічних фінансових ресурсів.

Основними методами фінансового забезпечення охорони навколишнього природного середовища є: самофінансування, бюджетне фінансування, кредитування, інвестування, страхування, лізинг та фінансове регулювання.

Фінансове забезпечення охорони навколишнього природного середовища здійснюється за рахунок наступних джерел: коштів бюджетів, екологічних фондів всіх рівнів, власних коштів підприємств, кредитних ресурсів, страхових фондів, іноземних надходжень та інвестицій, інших коштів. Всі джерела фінансування поділяють на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх відносять власні кошти підприємств і організацій, а до зовнішніх - позичені і залучені кошти (кредити, кошти іноземних інвесторів, кошти державного або місцевих бюджетів, міжнародних організацій, фондів охорони навколишнього природного середовища тощо).

Джерела, призначені для фінансування охорони навколишнього природного середовища можуть мати як бюджетне (кошти державного та місцевих бюджетів, фондів охорони навколишнього природного середовища), так і позабюджетне походження (добровільні внески, кредити та позики фінансових установ, гранти міжнародних організацій тощо).

Важливим механізмом державного фінансування природоохоронних заходів і програм є фонди охорони навколишнього природного середовища. Метою цих фондів є акумулювання коштів з відповідних джерел надходження та їх використання на цілі охорони навколишнього природного середовища, а також цільового фінансування природоохоронних заходів, спрямованих на зменшення впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення. [3].

На сьогодні функціонують Державний і місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища, які утворюється за рахунок: 1) частини екологічного податку згідно із законом; 2) добровільних внесків підприємств, установ, організацій, громадян та інших надходжень; 3) частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності.

Згідно бюджетного законодавства формування фондів охорони навколишнього природного середовища відбувається за рахунок екологічного податку, а саме: до державного фонду зараховується 20% екологічного податку, а до місцевих фондів в розмірі 80%, які розподіляються відповідним чином: 25% до сільських, селищних, міських

бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад; 55% до обласних бюджетів та бюджету АРК; 80% до, бюджетів міст Києва та Севастополя [4].

Іншим джерелом доходів природоохоронних фондів є грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності. 30% цих коштів надходить до державного фонду, 50% - до фондів сільських, селищних, міських бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, 20% - до фондів обласних бюджетів та бюджету Автономної Республіки Крим і до фондів бюджетів міст Києва та Севастополя – 70%. Також важливими джерелами фондів охорони навколишнього природного середовища всіх рівнів залишаються благодійні внески фізичних та юридичних осіб та інші джерела, згідно з чинним законодавством.

Кошти фондів охорони навколишнього природного середовища акумулюються у спеціальному фонді бюджетів і спрямовуються лише на фінансування природоохоронних заходів, що відповідають основним пріоритетним напрямкам державної політики в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів і гарантування екологічної безпеки.

Кошти фондів охорони навколишнього природного середовища всіх рівнів можуть використовуватись тільки для цільового фінансування природоохоронних і ресурсозберігальних заходів, у тому числі наукових досліджень із цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження впливу забруднення довкілля на здоров'я людей [5].

Література:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-ХІІ, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

2. Євдокімова М. О. Фінансове забезпечення природоохоронної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/V-Harkivskogo-NAU/V-Harkivskogo-NAU_ekonom/2013-5/PDF/21.pdf

3. Джерела фінансування екологічних заходів та програм. Фонди охорони навколишнього природного середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1678022855692/pravo/dzherela_finansuvannya_ekologichnih_zahodiv_program_fondi_ohoroni_navkolishnogo_prirodnogo_seredovischa.

4. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>

5. Джерела фінансування екологічних заходів та програм. Фонди охорони навколишнього природного середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1678022855692/pravo/dzherela_finansuvannya_ekologichnih_zahodiv_program_fondi_ohoroni_navkolishnogo_prirodnogo_seredovischa